

Piotr Kowolik

Akademia Ignatianum w Krakowie, Filia w Mysłowicach

 <https://orcid.org/0000-0003-3316-3116>

Mirosław Kisiel

Uniwersytet Śląski w Katowicach

 <https://orcid.org/0000-0003-2002-0116>

Kadra badawczo-dydaktyczna Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach z perspektywy jubileuszu czterdziestolecia

Wprowadzenie

Jubileusz czterdziestolecia stanowi dla naszej społeczności pedagogów okrągłą rocznicę w dziejach, która warta jest upamiętnienia. W 2019 roku mija czterdzieści lat od daty powołania na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego Zakładu Nauczania Początkowego, który został przekształcony w Katedrę Pedagogiki Wczesnoszkolnej. Dla byłych i obecnych pracowników jest to moment zatrzymania się i refleksji nad tym, co minione, chwila wzruszeń, wspomnień, ale również czas podsumowania dotychczasowych osiągnięć oraz próba wskazania planów na przyszłość. W każdej instytucji naukowo-dydaktycznej ważny jest człowiek, bo czym byłaby ona bez nauczycieli akademickich: profesorów, adiunktów, asystentów i wykładowców – ludzi, którzy swoją wiedzą i pasją przyczynili się do wzrastania i rozwoju przedsięwzięcia, jakim jest kształcenie nauczycieli wczesnej edukacji i prowadzenia w tym obszarze badań. Dla nas dojrzałych akademików chwila ta pozwala na przypomnienie sobie osób, sytuacji, zdarzeń i rzeczy, które determinowały nasze indywidualne wzrastanie. Trwa-

łość tych wspomnień z pewnością potrzebna jest każdemu z nas, gdyż stanowi odczucie pewnej konsekwencji i stałości w życiu.

Jubileusz jest czasem wspomnień, a we wspomnieniach najważniejsze jest to, żeby mieć gdzie zatrzymać się pamięcią. Stąd intencją naszą było przygotowanie artykułu upamiętniającego i przypominającego byłych i obecnych pracowników Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów z perspektywy Jubileuszu czterdziestolecia. Osoby pamiętające dawnych mistrzów pomną czasy, w których przyszło im tworzyć – może sięgną na nowo po teksty publikowane na kartach książek z minionej epoki. Natomiast ci, którzy nie spotkali się osobiście z dawnymi profesorami, spojrzą na ich spuściznę przez pryzmat przywołanych lektur.

Nie mamy możliwości, aby w tym krótkim opracowaniu obszernie odnotować ważne dla każdej postaci fakty. Nie sposób nawet wymienić wszystkich wybitnych nauczycieli, którzy tworzyli Katedrę i uczestniczyli w jej rozwoju. Jest ona przecież dziełem kilku pokoleń nauczycieli akademickich, pracowników administracji oraz studentów. Pragniemy natomiast, przygotowując to skromne kompendium biograficzne, w szczególny sposób uczcić to wydarzenie. Przypominając wybitnych ludzi nauki, chcemy wskazać ważność, specyfikę i niepowtarzalność gremium budującego naszą katowicką społeczność pedagogiki wczesnoszkolnej.

Kierownicy Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej

Na przestrzeni czterech dekad istnienia pedagogiki wczesnoszkolnej na Wydziale Pedagogiki i Psychologii zespołem pracowników naukowo-dydaktycznych wielu specjalności kierowało troje wybitnych profesorów.

Henryk MOROZ, prof. zw. dr hab. (ur. 1924) – legitymuje się bogatym doświadczeniem pedagogicznym. Przez wiele lat był zatrudniony jako nauczyciel w placówkach szkolnictwa ogólnokształcącego, pełnił także funkcję dyrektora oraz wykładowcy studium nauczycielskiego; w tym okresie ukończył kurs pedagogiczny, uprawniający Go do pracy z dziećmi i młodzieżą (1946 r.); uzyskał dyplom Nauczyciela Szkół Średnich Ogólnokształcących i Zakładów Kształcenia Nauczycieli w Wyższej Szkole Pedagogicznej w Gdańsku (1954 r.) oraz ukończył studia matematyczne w Krakowskiej Wyższej Szkole Pedagogicznej (1960 r.).

W 1966 roku uzyskał stopień naukowy doktora nauk humanistycznych na podstawie pracy pt. „Kształtowanie pojęć matematycznych w pierwszym roku nauczania”, a w 1972 roku – doktora habilitowanego w zakresie dydaktyki matematyki po przedłożeniu dysertacji nt.

„Problemy modernizacji nauczania początkowego matematyki” w Uniwersytecie Jagiellońskim. W latach 1972–1979 po podjęciu pracy w Instytucie Pedagogiki tegoż Uniwersytetu zatrudniony był kolejno na stanowisku wykładowcy, adiunkta i docenta, pełnił również funkcję dyrektora Instytutu Pedagogiki¹.

W 1979 roku Henryk Moroz rozpoczął pracę na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego, gdzie powierzono Mu utworzenie Zakładu Nauczania Początkowego, który w krótkim czasie przekształcony został w Katedrę Pedagogiki Przedszkolnej i Nauczania Początkowego, a później w Katedrę Pedagogiki Wczesnoszkolnej. W tym okresie włożył duży wkład w rozbudowę powierzonej mu pod opiekę jednostki, nadając jej wyraźny profil naukowy i dydaktyczny, przyczynił się również do rozwoju kierowanej przez Niego kadry. W 1988 roku uzyskał tytuł naukowy profesora nadzwyczajnego, a w 1994 roku – profesora zwyczajnego. W latach 1993–1996 pełnił funkcję dziekana Wydziału. W latach 1996–1999 powołany został na Rektora Wyższej Szkoły Edukacji Wczesnoszkolnej w Mysłowicach. Od 1999 roku do emerytury pracował w Wyższej Szkole Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej w Warszawie na Wydziale Nauk Społeczno-Pedagogicznych w Katowicach.

Działalność naukowa Profesora ogniskuje się na problematyce nauczania i uczenia się matematyki. Przez wiele lat prowadził badania empiryczne dotyczące wykorzystywania w nauczaniu matematyki metody „liczb w kolorach” oraz opisu zasobu pojęć i umiejętności arytmetycznych dzieci wstępujących do szkoły. Eksploracje te zaowocowały licznymi publikacjami i wniosły istotny wkład do programu nauczania w polskich szkołach, stając się punktem zwrotnym w dydaktyce opartej na koncepcji czynnościowego nauczania matematyki. W tym czasie współpracował z licznymi instytucjami oświatowymi i naukowymi, realizując projekty badawcze, wdrożeniowe i popularyzujące².

W kolejnych latach uwaga badawcza Profesora skoncentrowana była na problemach optymalizacji procesu kształcenia nauczycieli matematyki oraz unowocześnienia nauczania matematyki w klasach początkowych. Poprzez wielorakie oddziaływania podejmowane na niwie naukowej, dydaktycznej i metodycznej Profesor wniósł nowy impuls do teorii czynnościowego nauczania matematyki jako swoistej refleksji nad teorią Jeana Piageta. Z tego okresu można również odnotować

---

¹ S. P a l k a: *Twórcza i aktywna działalność prof. zw. dr. hab. Henryka Moroza. „Nauczyciel i Szkoła”* 1996, nr 1–2 (1), s. 121–123.

² H. M o r o z: *Matematyka w kolorach. Wyprawka matematyczna dla uczniów klasy I szkoły podstawowej*. Warszawa: Wspólna Sprawa, 1989; I d e m: *Nasza matematyka. Zabawy i gry dydaktyczne*. Warszawa: BGW 1991.

Jego liczne publikacje, naukowe debaty w ramach konferencji, projekty badawcze oraz współpracę akademicką i oświatową o wymiarze ogólnopolskim³.

Jak wynika z wywiadu udzielonego przez Gabriellę Paprotną i Joannę Trzaskalik, Profesor Henryk Moroz zapamiętany został przez swoich uczniów i współpracowników jako utalentowany nauczyciel akademicki, inspirator wielu przedsięwzięć badawczych, ceniony autorytet w zakresie rozwiązywania problemów nauczania i uczenia się matematyki oraz mistrz i mentor dla młodych naukowców.

Maria Teresa MICHALEWSKA (1942–2002) – dr hab., prof. UŚ, filolog polski, polonistka, badaczka języka polskiego. W swojej karierze naukowo-dydaktycznej Pani Profesor zajmowała różne stanowiska: uczyła języka polskiego w szkole podstawowej i zawodowej; pierwsze kroki jako młoda badaczka stawiała w Bibliotece Śląskiej w Katowicach (1965), pracowała również jako dokumentalistka w Oddziale Śląskim Maszyn Matematycznych (1973), realizowała się także naukowo, odbywając staż adiunkta w Instytucie Filologii Polskiej Uniwersytetu Jagiellońskiego (1974). W latach 1977–1980 oddelegowana zastała jako lektor języka polskiego do ABF dr Martin-Luther-Universität Halle-Wittenberg⁴. W 1974 roku obroniła pracę doktorską „Język polskich protokołów woźnickich XVII w.”, a w 1992 roku – dysertację habilitacyjną „Polszczyzna osób bilingwalnych w Zagłębiu Ruhry w sytuacji oficjalnej”, uzyskując stopień naukowy doktora i doktora habilitowanego nauk humanistycznych w Uniwersytecie Jagiellońskim w Krakowie. W 1994 roku jako profesor nadzwyczajny podjęła pracę w Katedrze Pedagogiki Wczesnoszkolnej na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach, była także kierownikiem Zakładu Edukacji Lingwistycznej oraz dyrektorem Instytutu Pedagogiki. Od 1996 roku Profesor M.T. Michalewska pełniła funkcję kierownika Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej, do rozwoju której przyczyniła się między innymi poprzez opracowanie i wdrożenie studiów licencjackich dziennych o specjalności: zintegrowana edukacja wczesnoszkolna z językiem angielskim, organizowaniem cyklicznej konferencji

³ H. Moroz, J. Łysek: *Stan i problematyka badawcza dydaktyki matematyki*. Warszawa: WSiP, 1990; H. Moroz: *Kształcenie matematyczne a rozwój społeczno-zawodowy (na przykładzie klasy eksperymentalnej)*. Katowice: Uniwersytet Śląski 1991; H. Moroz: *Zrozumieć swój czas*. Kraków: Impuls, 2006.

⁴ A. Łobos: *Wspomnienie o Pani Profesor dr hab. Marii Teresie Michalewskiej (kierowniku Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej w latach 1996–2002)*. W: *Rzeczywistość edukacyjna i kulturowa w sytuacji zmiany społecznej. Jubileusz 30-lecia Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów*. Red. S. Juszczyk, M. Kisiel. Katowice: Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów, 2010, s. 41–43.

naukowej „Problemy edukacji lingwistycznej” i prowadzeniem wielopłaszczyznowych badań nad językiem dziecka i nauczyciela. Dorobek naukowy Pani Profesor obejmuje kilkadziesiąt pozycji, do których należą zorganizowane interdyscyplinarne konferencje naukowe, napisane i wydane książki, artykuły, skrypty, recenzje, prace bibliograficzne i redakcyjne oraz wygłoszone referaty na prestiżowych międzynarodowych i zagranicznych konferencjach naukowych z zakresu historii języka polskiego, gwary śląskiej, aktywności językowej dzieci i nauczycieli, socjolingwistyki, bilingwizmu czy metodyki nauczania języka polskiego jako języka rodzimego i obcego⁵. W tym okresie wypromowała siedmiu doktorów oraz znaczną liczbę magistrów i licencjatów. Jak wspominają Anna Łobos i Iwona Samborska, osoba Pani Profesor cieszyła się w środowisku akademickim szacunkiem nauczyciela-naukowca o wielkiej kulturze, wysokich kompetencjach oraz niezwykłej wrażliwości i skromności.

Stanisław JUSZCZYK, prof. zw. dr hab. (ur. 1951) – w Uniwersytecie Śląskim otrzymał ważne dla swojej kariery tytuły i stopnie naukowe: ukończył studia magisterskie (1974 r.), obronił pracę doktorską (1981 r.) i dysertację habilitacyjną (1990 r.); tytuł profesora nauk humanistycznych otrzymał w 2004 roku, a tytuł profesora zwyczajnego w Uniwersytecie Śląskim nadał mu Minister Edukacji Narodowej i Sportu w 2006 roku.

W 1994 roku S. Juszczyk podjął pracę naukowo-dydaktyczną na Wydziale Pedagogiki i Psychologii Uniwersytetu Śląskiego oraz objął w 2003 roku funkcję kierownika Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów. Obecnie wypełnia równolegle, kolejny już raz, funkcję dziekana Wydziału. W tym czasie zainteresowania badawcze Profesora ewoluowały w kierunku dydaktyki informatyki, a następnie pedagogiki mediów i technologii kształcenia oraz pedagogiki wczesnoszkolnej i metodologii badań w naukach społecznych. Jego dorobek naukowy koncentruje się wokół pięciu eksplorowanych obszarów badawczych:

- teoretycznych podstaw komunikacji interpersonalnej z wykorzystaniem mediów oraz komunikacji w procesie dydaktycznym;

---

⁵ *Edukacja regionalna. Z historii, teorii i praktyki*. Red. M.T. Michalewska. Kraków: Impuls, 1999; *Problemy edukacji lingwistycznej*. Red. M.T. Michalewska. Katowice-Kraków: Impuls, 1999; *Problemy edukacji lingwistycznej*. T. 1: *Kształcenie języka ojczystego dziecka*. Red. M.T. Michalewska, M. Kisiel. Kraków: Impuls, 2002; *Problemy edukacji lingwistycznej*. T. 2: *Różne aspekty edukacji lingwistycznej dziecka*. Red. M.T. Michalewska, M. Kisiel. Kraków: Impuls, 2002; *Kompetencje nauczycieli w reformowanej szkole*. Red. M.T. Michalewska, P. Kowolik. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2003.

- teoretycznych podstaw pedagogiki mediów, przekazów medialnych w procesie kształtowania świata wartości oraz postaw dzieci i młodzieży;
- dydaktyki ogólnej, a w niej za istotne uznał: teorie konstruktywistyczne i kognitywistyczne w procesie kształcenia, motywację do uczenia się, różnice indywidualne w procesie uczenia się, edukację na odległość, a także technologię informacyjną w diagnozie i terapii pedagogicznej;
- pozycji mediów w zintegrowanej edukacji wczesnoszkolnej i wychowaniu przedszkolnym;
- metodologicznych podstaw ilościowych i jakościowych badań empirycznych w naukach społecznych⁶.

Owocem analiz teoretycznych i badań empirycznych prowadzonych przez Profesora S. Juszczyka w zakresie pedagogiki mediów, technologii kształcenia, dydaktyki informatyki, pedagogiki wczesnoszkolnej i metodologii badań nauk społecznych i innych obszarów jest zbiór licznych monografii, prac zbiorowych, rozdziałów w recenzowanych monografiach, artykułów w renomowanych czasopismach o zasięgu międzynarodowym, studiów i rozpraw – w sumie liczący ponad 400 opracowań. Badania empiryczne oraz studia teoretyczne prowadzone były przez Profesora w ramach badań statutowych, badań własnych oraz projektów badawczych finansowanych przez różne instytucje rodzime i zagraniczne⁷. Badania podjęte w obszarze współczesnej technologii kształcenia umożliwiły zainicjowanie próby opracowania koncepcji metodologicznej empirycznych badań nad technologią informacyjną. Wymagało to twórczego połączenia wiedzy z zakresu nauk ścisłych: matematyki, logiki i informatyki z naukami humanistycznymi, na przykład z nauką o komunikowaniu, pedagogiką, psychologią, socjologią, antropologią kultury i lingwistyką. Profesor zbudował podstawy teoretyczne metodologii badań pedagogicznych w zakresie pedagogiki medialnej. To z kolei pozwoliło mu na opracowanie koncepcji metodologicznej badań ilościowych i jakościowych w naukach społecznych⁸.

⁶ A. S t a n k o w s k i: *Profesor zw. dr hab. Stanisław Juszczyk – kierownik Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów od 2003 roku – zarys biograficzny*. W: *Rzeczywistość edukacyjna i kulturowa...*, s. 48–52.

⁷ S. J u s z c z y k: *Komunikacja człowieka z mediami*. Katowice: Śląsk 1998; I d e m: *Edukacja na odległość. Kodyfikacja pojęć, reguł i procesów*. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2003; I d e m: *Metodológia empirických výskumov v spoločenských vedách*. Bratislava: Iris, 2003.

⁸ *European Education (and Training) Systems*. Ed. S. J u s z c z y k. Toruń: Wydawnictwo Adam Marszałek 2014; I d e m: *Badania ilościowe w naukach społecznych: szkice metodologiczne*. Katowice: Śląska Wyższa Szkoła Zarządzania im.

Profesor S. Juszczyk jest członkiem wielu organizacji naukowych i społecznych, zarówno w kraju, jak i za granicą, głównie w Wielkiej Brytanii, Słowacji i Czechach. Jest również członkiem rad naukowych licznych parametryzowanych czasopism naukowych oraz redaktorem naczelnym prestiżowego, o zasięgu międzynarodowym, kwartalnika pedagogicznego „The New Educational Review”.

Całokształt osiągnięć Profesora Stanisława Juszczyka jest imponujący, a opisywana kumulacja wielu form aktywności naukowej i doradczo-ekspertyznej jest w opinii Adama Stankowskiego charakterystyczna dla wybitnych profesorów o uznanym już dorobku naukowym.

Profesorowie i samodzielni pracownicy nauki współpracujący z Katedrą

Nasza jednostka w okresie minionego czterdziestolecia miała zaszczyt współpracować z wybitnymi badaczami, których wkład w budowanie dyscypliny naukowej jest dzisiaj znaczący z punktu widzenia mieszkańców regionu i przedstawicieli nauki polskiej. Przywołani w niniejszej części opracowania profesorowie zwyczajni współpracowali z naszą Katedrą lub rozpoczęli w niej swoją karierę, wnosząc twórczy wkład do dorobku katowickiego ośrodka pedagogiki wczesnoszkolnej.

Wanda BOBROWSKA-NOWAK specjalizowała się w badaniach na temat historii wychowania i historii pedagogiki przedszkolnej. Pani Profesor napisała kilka monografii z tego zakresu⁹.

Teresa BOROWSKA swoje zainteresowania naukowe skupiła wokół pedagogiki ograniczeń ludzkiej egzystencji, pedagogiki resocjalizacyjnej i teorii wychowania¹⁰.

Krystyna DURAJ-NOWAKOWA w swoich badaniach nawiązuje do różnych subdyscyplin nauk społecznych i humanistycznych. Analiza tematyki badawczej pozwala Pani Profesor na wyodrębnienie obszarów transgranicznych, transdziedzinowych i transdyscyplinarnych pedagogiki z filozofią i metodologią nauk, naukami filologicznymi z socjologią, psychologią, językoznawstwem i literaturoznawstwem oraz obszarów transsubdyscyplinarnych, na przykład dydaktyki ogóln-

---

gen. Jerzego Ziętka 2005; I d e m: *Badania jakościowe w naukach społecznych. Szkice metodologiczne*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2013.

⁹ W. B o b r o w s k a - N o w a k: *Zarys dziejów wychowania przedszkolnego*. T. 1: *Teorie pedagogiczne i rozwój praktyki*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1978; E a d e m: *Historia wychowania przedszkolnego*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1983.

¹⁰ T. B o r o w s k a: *Emocje dzieci i młodzieży: zasoby - rozwijanie*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2006.

nej, pedagogiki szkoły wyższej, pedeutologii i pedagogiki pracy, z zawodoznawstwem. Badaczka specjalizuje się w pracach z zakresu pedagogiki przedszkolnej i wczesnoszkolnej. Wśród licznych Jej publikacji warto wymienić prace dotyczące pedeutologii, pisarstwa naukowego, nauczyciela i edukacji¹¹.

Edyta GRUSZCZYK-KOLCZYŃSKA w głównych kierunkach swojej działalności naukowej lokuje takie problemy, jak: niepowodzenia w nauce matematyki i działania naprawcze, diagnoza możliwości umysłowych dzieci oraz ich wiedzy matematycznej i matematycznych umiejętności, intensywne wspomaganie rozwoju umysłowego dzieci wraz z ich edukacją matematyczną, działania na rzecz dzieci wolniej rozwijających się, wspomaganie dzieci w rozwoju zdolności do skupiania uwagi i zapamiętywania, działania na rzecz poprawy losów dzieci z zadatkami uzdolnień matematycznych, współpraca z placówkami edukacyjnymi w zakresie dbania o wspomaganie rozwoju umysłowego wraz z edukacją matematyczną dzieci uzdolnionych matematycznie. Pani Profesor może poszczycić się pokaźnym zbiorem publikacji, zwłaszcza zagadnień z zakresu edukacji matematycznej, oraz pracami grantowymi¹².

Krystyna HESKA-KWAŚNIEWICZ wniosła ogromny wkład w rozwój badań regionalnych, kształtując ich oblicze najpierw jako współredaktor, a później redaktor naukowy rocznika śląskoznawczego „Śląskie Miscellanea”. Wśród licznych publikacji Pani Profesor na uwagę zasługują te, opisujące wyzwania narodowe Śląska, losy pisarzy śląskich w okresie wojny i okupacji czy tragedię kopalni Wujek¹³.

Wojciech KOJS w swojej aktywności badawczej eksploruje różne obszary naukowego poznania, w tym: pedagogikę ogólną, dydaktykę ogólną oraz pedagogikę przedszkolną i wczesnoszkolną. Wieloletnie badania naukowe Profesora pozwoliły na powołanie serii wieloau-

---

¹¹ K. Duraj - Nowakowa: *Pisarstwo naukowe. Między rzemiosłem a sztuką*. Sosnowiec: Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, 2015; Eadem: *Pedeutologia. Konteksty, dylematy, implikacje*. Kraków: Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM 2016.

¹² E. Gruszczyk-Kolczyńska: *Dziecięca matematyka - dwadzieścia lat później. Książka dla rodziców i nauczycieli starszych przedszkolaków*. Warszawa: CEBP 2015; Eadem: *Zastosowanie darów Froebela w dziecięcej matematyce. Treści kształcenia, komentarze metodyczne oraz opisy zajęć wspomagających rozwój umysłowy i edukację matematyczną przedszkolaków*. Lublin: Froebel 2017.

¹³ K. H e s k a - K w a ś n i e w i c z: „Wyzwanie narodowe Śląska”. *Teksty literackie i paraliterackie w drukach okresu powstań i plebiscytu na Górnym Śląsku*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1999; Eadem: „Taki to mroczny czas”. *Losy pisarzy śląskich w okresie wojny i okupacji*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2004.

torskich monografii o przewodnim tytule *Szkoła w dobie globalizacji*, tomów treściowo związanych z zagrożeniami edukacji¹⁴. W polskim środowisku pedagogicznym Profesor postrzegany jest jako wybitny przedstawiciel dydaktyki ogólnej, promotor kilkudziesięciu doktorantów oraz Mistrz, który wspierał rozwój kadrowy młodszych pracowników nauki w ośrodku zarówno cieszyńskim, jak i katowickim.

Jadwiga KOWALIKOWA wskazuje, że głównymi dziedzinami Jej zainteresowań są: dydaktyka języka polskiego jako ojczystego i obcego, współczesna polszczyzna, kształcenie nauczycieli polonistów, sztuka pisania, retoryka. Pani Profesor opublikowała wiele prac dotyczących języka polskiego, nauczyciela polonisty i ucznia¹⁵.

Iwona NOWAKOWSKA-KEMPNA swoje eksploracje naukowe i badawcze ukierunkowała na problematykę związaną z szeroko pojętym językoznawstwem ogólnym. Pani Profesor opublikowała między innymi prace dotyczące konceptualizacji uczuć w języku polskim¹⁶.

Stanisław PALKA zainteresowania naukowe i badawcze skupił wokół problematyki metodologii badań pedagogicznych, w której zakresie jest uznanym autorytetem, pedagogiki ogólnej i dydaktyki. Wśród licznych prac naukowych Pana Profesora warto wskazać publikacje z dziedziny pedagogiki teoretycznie i praktycznie zorientowanej¹⁷.

Bronisław ROŚLAWSKI jest twórcą glottodydaktyki, innowacyjnej metody przygotowującej dzieci do nauki czytania i pisania. Publikacje naukowe Pana Profesora dotyczą tempa i techniki czytania, nauki ortografii oraz glottodydaktyki¹⁸.

Igor RYGUŁA w swoich badaniach podejmuje problematykę związaną z nauką o kulturze fizycznej i sporcie. Na dorobek Pana Profesora

---

¹⁴ *Szkoła wobec społecznych i kulturowych wyzwań globalizacji*. Red. W. K o j s, Ł. D a w i d. Cieszyn: Uniwersytet Śląski, Filia w Cieszynie, 2003; *Edukacja i bezpieczeństwo w dobie globalizacji*. Red. W. K o j s, E. R o s t a ń s k a, K. W ó j c i k. Dąbrowa Górnicza: Wyższa Szkoła Biznesu w Dąbrowie Górniczej, 2016.

¹⁵ J. K o w a l i k o w a: *Nic bez języka. Vademecum dla licealisty, maturzysty, polonisty*. Kraków: Wydawnictwo Literackie 2001; E a d e m: *Narodziny nauczyciela polonisty. Szkice edukacyjne*. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2006.

¹⁶ I. N o w a k o w s k a - K e m p n a: *Konceptualizacji uczuć w języku polskim*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej, 2000.

¹⁷ S. P a l k a: *Pedagogika w stanie tworzenia. Kontynuacje*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego, 2003; I d e m: *Metodologia, badania, praktyka pedagogiczna*. Gdańsk: Gdańskie Wydawnictwo Psychologiczne, 2006.

¹⁸ B. R o ś l a w s k i: *Badania tempa i techniki czytania*. Gdańsk: Glottispol, 2005; I d e m: *Nauka ortografii z glottodywanikiem*. Gdańsk: Glottispol, 2012; I d e m: *Słuch fonemowy i fonetyczny. Teoria i praktyka*. Gdańsk: Glottispol, 2016.

składają się liczne publikacje z zakresu teorii, metodyki, diagnostyki treningu sportowego¹⁹.

Pracownicy Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów na przestrzeni lat mieli również możliwość współpracowania z licznym gronem profesorów tytularnych. W krótkich biogramach chcielibyśmy przypomnieć ich sylwetki.

Jan KONIOR był specjalistą w zakresie dydaktyki matematyki, jednym z prekursorów badań nad budową i percepcją tekstów matematycznych przez uczniów i studentów, twórcą metod badawczych w zakresie tej problematyki²⁰.

Katarzyna KRASOŃ specjalizuje się w problematyce pedagogiki twórczości i ekspresji artystycznej dziecka, jest organizatorką Ogólnopolskiego Festiwalu Ekspresji Dzieci i Młodzieży oraz inicjatorką międzyuczelnianego kierunku studiów z zakresu arteterapii²¹.

Erich PETLÁK, profesor wizytujący ze Słowacji, zajmuje się kwestiami modernizacji nauczania, dydaktyką ogólną i pracą nauczyciela²².

Edward POLAŃSKI w badaniach naukowych, jakie prowadzi, skupia się na zagadnieniach dotyczących sprawności językowej dzieci i młodzieży oraz nauczania ortografii, gramatyki i słownictwa²³.

Helena SYNOWIEC swoje zainteresowania badawcze koncentruje wokół kompetencji językowej dzieci i młodzieży, kształcenia językowego w szkole i edukacji regionalnej oraz zróżnicowania językowego regionu śląskiego²⁴.

Jan POPLUCZ zajmował się w pedagogice: dydaktyką, pedeutologią i pedagogiką pracy. Jego dorobek naukowy był przede wszystkim wynikiem prowadzenia oryginalnych badań empirycznych²⁵.

---

¹⁹ I. Ryg u ł a: *Proces badawczy w naukach o sporcie*. Katowice: Wydawnictwo AWF, 2003.

²⁰ J. K o n i o r: *Budowa i lektura tekstu matematycznego. Podstawy nauki czytania tekstów matematycznych w szkole*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1998.

²¹ K. K r a s o Ń: *Cielesność aktu tworzenia w teatrze ruchu. Integracja sztuki w edukacji w rozwoju transgresji potencjału człowieka*. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2013.

²² E. P e t l á k: *Klimat szkoły, klimat klasy*. Tłum. D. B r a n n a. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 2007.

²³ E. P o l a ń s k i: *Słownictwo uczniów. Problemy, badania, wnioski*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1982.

²⁴ H. S y n o w i e c: *Sprawność językowa uczniów w śląskim środowisku gwarowym. Problemy, badania, konsekwencje dydaktyczne*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1992.

²⁵ J. P o p l u c z: *Optymalizacja działania pedagogicznego na lekcji*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1984.

Janina SZYMKAT celem własnych badań uczyniła planowanie pracy dydaktyczno-wychowawczej w szkole, dobór młodzieży do kierunków studiów w uczelniach oraz kształcenie nauczycieli²⁶.

Jadwiga WŁODEK-CHRONOWSKA w swojej karierze naukowej zajmowała się działalnością poradni wychowawczo-zawodowych w systemie orientacji zawodowej oraz procesem czytania i terapią pedagogiczną²⁷.

Jerzy ZIELIŃSKI to uczony, którego zainteresowania naukowe są skoncentrowane wokół zagadnień dotyczących pedagogiki ogólnej z uwzględnieniem obszarów dydaktyki.

Nie sposób w przygotowanym przez nas wykazie pominąć samodzielnych pracowników nauki ze stopniem doktora habilitowanego. Uzyskali oni drugi stopień naukowy w macierzystej uczelni lub poza nią. Przez długi okres swojej aktywności naukowo-dydaktycznej byli członkami gremium kształcącego nauczycieli nauczania początkowego oraz przedszkola i sprawowali różne funkcje administracyjne, przygotowując programy kształcenia, prowadząc projekty badawcze i dydaktyczne oraz publikując. Poniżej przybliżymy ich sylwetki.

Kazimierz M. CZARNECKI jest specjalistą w zakresie profesjologii, czyli nauki o rozwoju zawodowym człowieka. Jego wieloletnia aktywność naukowa obejmuje między innymi: psychologię zawodowego rozwoju człowieka, wiedzę pojęciową ucznia oraz metodologię badań naukowych²⁸. Piotr Paweł BARCZYK zajmował się zagrożeniami społeczno-wychowawczymi współczesnej szkoły, praktykami edukacyjnymi oraz planowaniem pracy wychowawczo-dydaktycznej nauczyciela²⁹. Włodzimierz GORISZOWSKI w swojej aktywności naukowej podejmował badania w zakresie bibliotekoznawstwa, teorii organizacji i zarządzania oświatą³⁰. Specjalizował się w organizacji szkolnictwa, pedagogice bibliotecznej oraz polityce oświatowej. Anna ŁUKAWSKA zainteresowania badawcze koncentrowała wokół zagadnień związanych z teorią kształcenia i pedeutologią; ważnym nurtem Jej pracy było

---

²⁶ J. Szymkat: *Dobór młodzieży do studiów w uczelniach kształcących nauczycieli*. Kraków: Prace Monograficzne Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Krakowie 1979.

²⁷ J. Włodek-Chronowska: *Stymulacja procesu czytania (w młodszym wieku szkolnym)*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 1985.

²⁸ K.M. Czarniecki: *Profesjologia. Nauka o zawodowym rozwoju człowieka*. Sosnowiec: Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, 2010.

²⁹ P.P. Barczyk: *O podmiotowości. Historyczna zmienność refleksji i praktyki edukacyjnej*. Bytom: Wydawnictwo Kolegium Nauczycielskiego, 2011.

³⁰ W. Goriszowski: *Szkice pedagogiczno-filozoficzne*. Piotrków Trybunalski: NWP, 2004.

również kształcenie nauczycieli³¹. Eugenia ROSTAŃSKA w aktywnej karierze naukowej podejmuje dyskurs, ukazując specyfikę językowych i relacyjnych struktur komunikacji dorosłego i dziecka z perspektywy uwarunkowań, rezultatów i konsekwencji wynikających z przemiany społecznej, kulturowej i oświatowej³². Wiesława A. SACHER zajmuje się szeroko rozumianą pedagogiką muzyczną i jej implikacjami dla procesów wzrastania dzieci o harmonijnym i nieharmonijnym rozwoju³³. Teresa SOCHA prowadzi badania w dziedzinie różnych dyscyplin sportu z ukierunkowaniem na problem dymorfizmu płciowego³⁴. Alicja GAŁĄZKA lokuje swoje zainteresowania naukowe w obszarze wykorzystania dramy w edukacji i terapii, ukazuje ją w kontekście badań międzynarodowych³⁵. Ewa BOROWIEC (Szadzińska) w swojej działalności podejmuje dyskurs poznawczy z zakresu pedagogiki ogólnej i pedeutologii³⁶. W toku licznych eksploracji bada umiejętności dydaktyczne nauczycieli nauczania początkowego oraz skuteczność podejmowanych przez nich czynności w usprawnianiu procesu nauczania i uczenia się.

Przywołując wspomnienia o długoletnich byłych pracownikach naszej Katedry, warto podkreślić aktywność E. Rostańskiej, W. Goriszowskiego, K.M. Czarneckiego i P.P. Barczyka – nauczycieli akademickich, którzy nie tylko aktywnie pracowali na rzecz naszej jednostki, ale również piastowali odpowiedzialne funkcje kierownicze w Instytucie i na Wydziale. Pełniąc powierzone im godności, wspierali prace zmierzające do unowocześnienia siatki prowadzonych specjalności studiów, inicjowali kształcenie podyplomowe, kierowali licznymi projektami o charakterze dydaktycznym i naukowo-dydaktycznym.

Sylwetki przedstawionych profesorów i samodzielnych pracowników badawczo-dydaktycznych zostały opracowane na podstawie do-

---

³¹ A. Ł u k a w s k a: *Nauka i czas wolny uczniów szkół podstawowych i średnich*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński, 1991.

³² E. R o s t a Ń s k a: *Dziecko i dorosły w rozmowie. Doświadczenie komunikacji: odniesienia edukacyjne*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2010.

³³ W.A. S a c h e r: *Pedagogika muzyki. Teoretyczne podstawy powszechnego kształcenia muzycznego*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2012.

³⁴ T. S o c h a: *Sport kobiet. Historia, teoria, praktyka*. Warszawa: Centralny Ośrodek Sportu, 2002.

³⁵ A. G a ł ą z k a: *Motywacyjna rola dramy w glottodydaktyce*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2008.

³⁶ E. S z a d z i Ń s k a: *Umiejętności dydaktyczne nauczycieli klas I-III (na przykładzie realizacji ćwiczeń syntaktycznych)*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2001.

stępnych źródeł biograficznych³⁷, czasopism³⁸, kwerendy internetowej³⁹ oraz skonstruowanego w tym celu kwestionariusza wywiadu⁴⁰.

Nauczyciele akademicy, adiunkci, asystenci i wykładowcy

Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów przez równe cztery dziesięciolecia pełniła rolę jednostki realizującej badania naukowe i dydaktyczne. W tym czasie prowadziła w różnych okresach kierunek lub specjalność nauczycielską, przygotowując studentów do zawodu nauczycieli nauczania początkowego i przedszkola. W celu zabezpieczenia realizacji dydaktyki na przestrzeni lat z pracownikami Katedry współpracowała liczna grupa wykładowców, którzy legitymowali się bogatym dorobkiem zawodowym i doświadczeniem pedagogicznym. W gronie, tzw. młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych znaleźli się różni specjaliści zatrudnieni na stanowisku asystenta lub adiunkta, aplikujący na wyższy stopień naukowy. Wymieniając nazwiska naszych Koleżanek i Kolegów, chcielibyśmy zwrócić szczególną uwagę na tych nauczycieli akademickich, którzy zapisali się w naszej pamięci aktywnością i oryginalnością w pracy naukowo-dydaktycznej⁴¹. W większości były to osoby, które pracowały na rzecz Katedry przez bardzo długi czas, pozostałe były z nią jedynie niedługo związane zawodowo.

---

³⁷ *Kto jest kim w Polsce nowego milenium (2000–2002)*. Red. M.R. B o m b i c k i. Poznań: „Pol-Euro-Business”, 2002; *Kto jest kim w Polsce 2004*. Red. M.R. B o m b i c k i. Poznań: Polska Narodowa Oficyna Wydawnicza, 2006; *Złota Księga Nauk Humanistycznych 2004*. Red. K. P i k o Ń. Gliwice: Wydawnictwo Helion, Polski Instytut Biograficzny, 2004.

³⁸ Kwerenda czasopism: *Kwartalnik Pedagogiczny „Nauczyciel i Szkoła”*, *„Problemy Profesjologii”*, *„Edukacja Ustawiczna Dorosłych”*, *„Auxilium Socjale – Wsparcie Społeczne”*, *„Chowanna”*.

³⁹ Kwerenda stron internetowych: www.kpen.polonistyka.uj.edu.pl; www.old.ajd.czest.pl; www.us.edu.pl; www.tmjp.pl; www.nauka-polska.pl; www.awf.katowice.pl; www.glottispol.pl; www.pedagogika.uj.edu.pl; <https://katowice.wspkorczech.eu>; wsb.edu.pl; www.ug.edu.pl [styczeń–luty 2019].

⁴⁰ Kwestionariusz wywiadu pisemnego dla nauczycieli akademickich, badania przeprowadzone z wybranymi nauczycielami akademickimi w roku akademickim 2018/2019.

⁴¹ Informacje dotyczące osób zatrudnionych lub współpracujących w latach 1979–2019 w Katedrze PWiPM uzyskano dzięki indywidualnym rozmowom z obecnymi i byłymi pracownikami, a także dzięki uprzejmości pracowników archiwum i działu kadr.

W grupie pracowników ze stopniem doktora z życzliwością i sympatią przypominamy współpracujące z nami osoby: Annę BAUTSZ-SONTAG, Annę BEDNARSKĄ, Tadeusza BYDLIŃSKIEGO, Joannę GRUBĘ, Magdalenę KLESZCZ, Rafała KOJSA, Danutę KRZYWOŃ, Małgorzatę ŁĄCZYK, Annę ŁOBOS, Barbarę CZARNOTEŃ-PALENIK, Martę MAĆZKĘ, Jolantę MIELCZAREK (CHOWANIAK), Danutę MORAŃSKĄ, Elżbietę PIKULSKI (MIODEK), Mateusza PŁOMIĘŃSKIEGO, Gotfryda PYKĘ, Aleksandrę PYRZYK-KUTE, Joannę TRZASKALIK, Renatę ZIELIŃSKĄ.

Praca ze studentami oraz organizacja procesu dydaktycznego, dbałość o realizację zadań wynikających z wymogów osiągnięcia jakości kształcenia i funkcjonowania Katedry nie byłyby możliwe bez wykładowców i asystentów. Przypominamy również i tę grupę pracowników: Joanna BŁAŻEJEWSKA-STYSIAŁ, Henryk GRZESŁO, Mariola IRZYNIEC, Franciszek KŁAK, Danuta KOŁODZIEJ, Magdalena LEŚ, Magdalena MORAWIEC, Janina NATURSKA, Alina NOWAK, Karina PERKOWSKA, Halina RYŚ, Ilona STAWCZYK, Agata STRĄCZKIEWICZ, Monika SZCZECINA, Monika UJA, Patrycja WADOWIAK, Justyna ZIELIŃSKA-ERBEL, Konrad ZWIERYŃCZYK.

W gronie zasłużonych nauczycieli akademickich z grupy tzw. młodszych pracowników naukowo-dydaktycznych i dydaktycznych, aktywnie i ofiarnie realizujących swoją misję edukacyjną, warto przypomnieć Koleżanki i Kolegów oraz ich pasje poznawcze. Grupę doktorów tworzą: Erwin GONDZIK (problematyka ucznia zdolnego), Maria GRZYSZAK (edukacja środowiskowa i dydaktyka), Eugeniusz KEMPA (edukacja techniczna), Ewa KORCZAK (ekologia i technika), Piotr KOWOLIK (pedagogika wczesnoszkolna), Jan ŁYSEK (dydaktyka, edukacja wczesnoszkolna), Jan MICHUŁOWICZ (harcerska metoda wychowawcza), Józef PAJĄK (organizacja i zarządzanie w szkolnictwie), Gabriela PAPROTNA (wychowanie przedszkolne), Grażyna SZAFRANIEC (diagnoza i terapia pedagogiczna), Monika WOJNOWSKA (edukacja matematyczna). Z grupy magistrów będą to: Pelagia MOREJKO (edukacja matematyczna), Zofia MOROZ (Kula) (edukacja polonistyczna), Maria SOŚNIERZ (edukacja techniczna), Jolanta WOSZCZYCKA-KEMPNY (edukacja muzyczna) i Adolf ZIOŁO (edukacja wczesnoszkolna, edukacja matematyczna i kształcenie praktyczne).

Obecny stan kadrowy Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów

Funkcję kierownika Katedry od 2003 roku do teraz sprawuje prof. zw. dr hab. Stanisław JUSZCZYK – pedagog, metodolog, specjalista w zakresie edukacji medialnej.

Grupę samodzielnych pracowników badawczo-dydaktycznych reprezentują następujący doktorzy habilitowani: Alina BUDNIAK – specjalistka w zakresie pedagogiki wczesnoszkolnej, edukacji środowiskowej i prasoznawstwa; Wioletta BOJDA – literaturoznawca, ekspert w zakresie literatury dla dzieci i młodzieży; Mirosław KISIEL – specjalista w zakresie pedagogiki muzyki, teorii muzyki, emisji głosu dla nauczycieli, muzykoterapii w edukacji oraz rytmiki i tańca; Beata MAZEPA-DOMAGAŁA – badaczka pedagogiki wczesnoszkolnej i edukacji plastycznej; Irena POLEWCZYK – specjalistka w zakresie logopedii, a w szczególności percepcji słuchowej i akustyki oraz pedagogiki przedszkolnej i edukacji matematycznej.

W grupie młodszych pracowników badawczo-dydaktycznych (adjuktów i asystentów) znaleźli się doktorzy: Anna BROSC (pedagogika medialna), Monika FRANIA (pedagogika medialna), Magdalena CHRIST (pedagogika wczesnoszkolna), Hewilia HETMAŃCZYK (pedagogika wczesnoszkolna, wychowanie przedszkolne, praktyki pedagogiczne), Tomasz HUK (pedagogika medialna, harcerska metoda wychowawcza), Eugeniusz SZYMIK (literaturoznawstwo, edukacja polonistyczna), Patrycja MŁYNEK (pedagogika wczesnoszkolna, diagnoza pedagogiczna) oraz magistrzy: Karolina GLINKA (psychologia małego dziecka, pedagogika wczesnoszkolna), Ewelina KAWIAK (pedagogika wczesnoszkolna, edukacja matematyczna, diagnoza i terapia dziecka) oraz Magdalena MAREKWIA (pedagogika wczesnoszkolna, edukacja matematyczna).

Pracownicy dydaktyczni (wykładowcy) reprezentowani są w osobach doktorów: Małgorzaty MNICH (pedagogika wczesnoszkolna, edukacja polonistyczna), Marcina MUSIOŁA (pedagogika wczesnoszkolna, edukacja techniczna), Anny WATOŁY (pedagogika wczesnoszkolna i wychowanie przedszkolne w Polsce i krajach afrykańskich) oraz magister Zofii MALEC (kultura fizyczna, aktywność ruchowa dziecka, diagnoza i terapia wad postawy).

Obecny skład naszej Katedry tworzy aktywnie działający w obszarze badawczo-dydaktycznym zespół, który samodzielnie rozwiązuje stawiane przed nim zadania w szeroko rozumianym obszarze pedagogiki wczesnoszkolnej, przedszkolnej i medialnej. Aktywność ta wyraża się w aspekcie zarówno publikacyjnym, jak i nowatorsko-innowacyjnym oraz wdrożeniowym. Prowadzony przez prof. zw. dr. hab. Stanisława Juszczyka zespół badawczy ciągle się rozwija, czego dowodem są między innymi: systematycznie rosnący dorobek naukowy, podejmowane oryginalne badania naukowe oraz aplikowanie pracowników na kolejne stopnie awansu naukowego.

Zakończenie

W minionym okresie czterdziestoletniego funkcjonowania Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów stanowiła swoistą „kuźnię” talentów dla młodych badaczy realizujących swój awans zawodowy, zdobywających stopnie naukowe doktora, doktora habilitowanego oraz tytuły profesora. Nie bez znaczenia był wkład wybitnych nauczycieli akademickich w proces kształcenia studentów oraz przygotowania specjalistycznej kadry dydaktycznej do potrzeb systemu oświaty. Dla uprawianej przez nas dyscypliny: pedagogika człowiek stanowi szczególną wartość, a osoba mistrza-naukowca-mentora ma niezachwianą pozycję w budowaniu atmosfery sprzyjającej realizacji zamierzeń badawczych oraz inicjowaniu twórczego dialogu ze środowiskiem naukowym i oświatowym, a szerzej – z otoczeniem społeczno-gospodarczym Wydziału i Uniwersytetu, a także w reprezentowaniu dyscypliny na forum ogólnopolskim i zagranicznym.

Z perspektywy minionych lat śmiało możemy stwierdzić, że mieliśmy szansę kształcenia się w dynamicznie rozwijającej się jednostce organizacyjnej naszego Wydziału, realizując ambitne plany własnej twórczości naukowej. Najcenniejsze jednak w naszej opinii było i jest spotkanie na tej drodze wielu wspaniałych ludzi – naszych Mentorów i Mistrzów, Koleżanki, Kolegów i Przyjaciół. Z przytoczonych krótkich charakterystyk sylwetek wynika, że grono to jest liczne, kompetentne, życzliwe i godne pamięci. Rozmowy i wywiady przeprowadzone z wieloma z jego członków inspirują nas do dalszej aktywności publikacyjnej, będącej kontynuacją zainicjowanych wspomnień.

Bibliografia

- Barczyk P.P.: *O podmiotowości. Historyczna zmienność refleksji i praktyki edukacyjnej*. Bytom: Wydawnictwo Kolegium Nauczycielskiego 2011.
- Bobrowska-Nowak W.: *Historia wychowania przedszkolnego*. Warszawa: WSiP 1983.
- Borowska T.: *Emocje dzieci i młodzieży. Zasoby – rozwijanie*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2006.
- Czarnecki K.M.: *Profesjologia. Nauka o zawodowym rozwoju człowieka*. Sosnowiec: Oficyna Wydawnicza „Humanitas”, 2010.
- Duraj-Nowakowa K.: *Pedeutologia. Konteksty, dylematy, implikacje*. Kraków: Akademia Ignatianum, Wydawnictwo WAM 2016.
- Gałązka A.: *Motywacyjna rola dramy w glottodydaktyce*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2008.

- Goriszowski W.: *Szkice pedagogiczno-filozoficzne*. Piotrków Trybunalski: NWP, 2004.
- Gruszczyk-Kolczyńska E.: *Dziecięta matematyka – dwadzieścia lat później. Książka dla rodziców i nauczycieli starszych przedszkolaków*. Warszawa: CEBP, 2015.
- Heska-Kwaśniewicz K.: *„Taki to mroczny czas”. Losy pisarzy śląskich w okresie wojny i okupacji*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2004.
- Juszczyk S.: *Badania jakościowe w naukach społecznych. Szkice metodologiczne*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2013.
- Juszczyk S.: *Komunikacja człowieka z mediami*. Katowice: Śląsk 1998.
- Konior J.: *Budowa i lektura tekstu matematycznego: podstawy nauki czytania tekstów matematycznych w szkole*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1998.
- Kowalikowa J.: *Narodziny nauczyciela polonisty. Szkice edukacyjne*. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2006.
- Krasoń K.: *Cielesność aktu tworzenia w teatrze ruchu. Integracja sztuki w edukacji w rozwoju transgresji potencjału człowieka*. Kraków: Towarzystwo Autorów i Wydawców Prac Naukowych „Universitas”, 2013.
- Kto jest kim w Polsce 2004*. Red. M.R. Bombicki. Poznań: Polska Narodowa Oficyna Wydawnicza 2006.
- Kto jest kim w Polsce nowego millenium (2000–2002)*. Red. M.R. Bombicki. Poznań: „Pol-Euro-Business” 2002.
- Łobos A.: *Wspomnienie o Pani Profesor dr hab. Marii Teresie Michalewskiej (kierowniku Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej w latach 1996–2002)*. W: *Rzeczywistość edukacyjna i kulturowa w sytuacji zmiany społecznej. Jubileusz 30-lecia Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów*. Red. S. Juszczyk, M. Kisiel. Katowice: Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów 2010.
- Łukawska A.: *Nauka i czas wolny uczniów szkół podstawowych i średnich*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński 1991.
- Moroz H.: *Zrozumieć swój czas*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls”, 2006.
- Nowakowska-Kempna I.: *Konceptualizacji uczuć w języku polskim*. Warszawa: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej Towarzystwa Wiedzy Powszechnej 2000.
- Palka S.: *Pedagogika w stanie tworzenia. Kontynuacje*. Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego 2003.
- Palka S.: *Twórcza i aktywna działalność prof. zw. dr hab. Henryka Moroz*. „Nauczyciel i Szkoła” 1996, nr 1-2 (1).
- Petlak E.: *Klimat szkoły, klimat klasy*. Tłum. D. Branna. Warszawa: Wydawnictwo Akademickie „Żak”, 2007.

- Pol a ń s k i E.: *Słownictwo uczniów. Problemy, badania, wnioski*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1982.
- Pop l u c z J.: *Optymalizacja działania pedagogicznego*. Warszawa: Wydawnictwa Szkolne i Pedagogiczne, 1984.
- R o c ł a w s k i B.: *Badania tempa i techniki czytania*. Gdańsk: Glottispol, 2005.
- R o c ł a w s k i B.: *Nauka ortografii z glottodywanikiem*. Gdańsk: Glottispol, 2012.
- R o c ł a w s k i B.: *Słuch fonemowy i fonetyczny. Teoria i praktyka*. Gdańsk: Glottispol 2016.
- R o s t a ń s k a E.: *Dziecko i dorosły w rozmowie. Doświadczenie komunikacji: odniesienia edukacyjne*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2010.
- R y g u ł a I.: *Proces badawczy w naukach o sporcie*. Katowice: Wydawnictwo AWF, 2003.
- S a c h e r W.A.: *Pedagogika muzyki. Teoretyczne podstawy powszechnego kształcenia muzycznego*. Kraków: Oficyna Wydawnicza „Impuls” 2012.
- S o c h a T.: *Sport kobiet. Historia, teoria, praktyka*. Warszawa: Centralny Ośrodek Sportu 2002.
- S t a n k o w s k i A.: *Profesor zw. dr hab. Stanisław Juszczyk – kierownik Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów od 2003 roku – zarys biograficzny*. W: *Rzeczywistość edukacyjna i kulturowa w sytuacji zmiany społecznej. Jubileusz 30-lecia Katedry Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów*. Red. S. Juszczyk, M. Kisiel. Katowice: Wydawca: Katedra Pedagogiki Wczesnoszkolnej i Pedagogiki Mediów 2010.
- S y n o w i e c H.: *Sprawność językowa uczniów w śląskim środowisku gwarowym. Problemy, badania, konsekwencje dydaktyczne*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 1992.
- S z a d z i ń s k a E.: *Umiejętności dydaktyczne nauczycieli klas I-III (na przykładzie realizacji ćwiczeń syntaktycznych)*. Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego, 2001.
- Szkoła wobec społecznych i kulturowych wyzwań globalizacji. Red. W. Kojs, Ł. Dawid. Cieszyn: Uniwersytet Śląski, Filia w Cieszynie 2003.
- S z y m k a t J.: *Dobór młodzieży do studiów w uczelniach kształcących nauczycieli*. Kraków: Wydawca: Wyższa Szkoła Pedagogiczna im. Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie, 1979.
- W ł o d e k - C h r o n o w s k a J.: *Stymulacja procesu czytania (w młodszy wieku szkolnym)*. Kraków: Uniwersytet Jagielloński 1985.
- Złota Księga Nauk Humanistycznych 2004. Red. K. Pikoń. Gliwice: Wydawnictwo Helion, Polski Instytut Biograficzny Mastermedia, 2004.

Piotr Kowolik, Mirosław Kisiel

The Academic Staff of the Department of Early Childhood Education and Media Pedagogy of the University of Silesia in Katowice from a Perspective of Its 40th Anniversary

Summary: The article presents the researchers and didactic workers who substantially contributed to the scientific and didactic development of the Department of Early Childhood Education and Media Pedagogy. Throughout 40 years of activity, the Department, as a unit being a part of Faculty of Pedagogy and Psychology of the University of Silesia, has cooperated with many prominent figures from regional, national and foreign academic centers. Currently, the Department implements an intensive research programme, takes part in the doctoral and postdoctoral promotions as well as successfully undertakes the education of students specializing in teaching

Keywords: academic staff, Department of Early Childhood Education and Media Pedagogy, 4th anniversary, biographical sketch

Piotr Kowolik, Mirosław Kisiel

Forschungs- und Lehrpersonal des Lehrstuhls für frühkindliche Bildung und Medienpädagogik der Schlesischen Universität in Katowice aus der Sicht des vierzigjährigen Jubiläums

Zusammenfassung: In dem Beitrag werden Profile des Forschungs- und Lehrpersonals vorgestellt, die zur wissenschaftlichen und didaktischen Entwicklung des Lehrstuhls für frühkindliche Bildung und Medienpädagogik der Schlesischen Universität in Katowice wesentlich beigetragen haben. Während seiner vierzigjährigen Tätigkeit arbeitete der Lehrstuhl mit vielen herausragenden Wissenschaftlern aus regionalen, inländischen und ausländischen akademischen Zentren zusammen. Derzeit betreibt er ein intensives Forschungsprogramm, unterrichtet Studenten im Lehrerberuf und nimmt an Promotionen zum Doktor und habilitierten Doktor teil.

Schlüsselwörter: Forschungs- und Lehrpersonal, Lehrstuhl für frühkindliche Bildung und Medienpsychologie der Schlesischen Universität in Katowice, vierzigjähriges Jubiläum